

Klemettilä pohjoinen II, AK 937

Rakennusinventointi

**Pohjanmaan museo
Anni Uhlgrén
Kaj Höglund
2006**

Sisällysluettelo

1. Inventointikriteerit

2. Yleistä

3. Inventointityö

4. Alueen historia

5. Rakennuskohtainen inventointi

Rakennus nro 1, 4-1011-10, Oy Teboil Ab, Olympiak. 5 – 7
Rakennus nro 2, 4-1011-7, Kardan, Olympiak. 9
Rakennus nro 3, 4-1011-12, Oy Esso Ab, Sepänkylänt. 5
Rakennukset nro 4, 5, 6 ja 7 4-15-8, Myllyk. 3
Rakennus nro 8, 4-14-17, Myllyk. 7
Rakennus nro 9, 4-14-14, ent. Vaasan Lokasuojatehdas, Myllyk. 9
Rakennus nro 10, 4-14-19, Alfred Erikssonin leipomo, Myllyk. 11
Rakennus nro 11, 4-13-6, ent. Turkisteollisuus Oy, Myllyk. 15
Rakennus nro 12, 4-1011-9, Pohjanmaan liha, Sepänkylänt. 7
Rakennukset nro 13 ja 14, 4-24-8, Milka, Sepänkylänt. 13 – 15
Rakennukset nro 15, 16 ja 17, 4-1024-12, Meijerink. 2 – 4
Rakennus nro 18, 4-25-11, Pelti- ja Metallityö velj. Pastuhov, Meijerink. 1
Rakennus nro 19, 4-25-9, Suomen Rakennustutkimus Oy, Meijerink. 3
Rakennus nro 20, 4-25-8, VP-Tekoniemi Oy (Vaasan Peilihiomo), Meijerink. 5
Rakennus nro 21, 4-25-13, Lindholmin kaluste- ja antiikkiliike, Meijerink. 7
Rakennus nro 22, 4-25-12, ent. Lindströmin pesula, Meijerink. 9
Rakennukset nro 23 ja 24, 4-2024-9, Meijerink. 6
Rakennus nro 25, 4-27-6, Meijerink. 13
Rakennus nro 26, 4-27-7, Meijerink. 15
Rakennukset nro 27 ja 28, 4-28-5, Rinta-Joupin autoliike, Meijerink. 15 B

6. Lähteet

7. Liitteet

Liite 1, Clemetsöhem
Liite 2, kartta Klemettilä pohjoinen II
Liite 3, Ilmakuva 2006
Liite 4, Alueen rakennusten ikäjakautuma
Liite 5, Kartta vuodelta 1925
Liite 6, kuvat Haldinin autoliike ja korjaamo
Pohjanmaan liha v. 1964
Liite 7, Pohjanmaan museon aikaisempi lausunto koskien Klemettilä pohjoisen kolmea korttelia.
Liite 8, Alueet, joilla on kulttuurihistoriallisia jäänteitä (ilmakuva).

1. Inventointikriteerit

Vaasan Klemetilän pohjoisosan rakennukset inventoitiin, koska alueelle on tulossa asemakaavamuutos. Muutos koskee kaupunginosan nro 4 kortteleita 13, 14, 15, 25, 27, 28, 78, 1011, 1024, 2024 sekä katu- puisto- ja liikennealuetta. Asemakaavan muutosalue on laajuudeltaan 27,79 ha. Voimassa olevista asemakaavoissa suurin osa alueesta on merkitty teollisuus- ja varastoalueeksi. Alueella on myös yksi liikerakennusten kortteli ja yksi hallinto- ja virastorakennusten kortteli.

2. Yleistä

Alue rajoittuu etelässä Sepänkyläntiehen, lännessä Olympiakatuun ja Myllykatuun (Olympiakorttelin kohdalla), pohjoisessa Minimäen eteläpuoleiseen lähivirkistys-alueeseen ja idässä Yhdystiehen. Suuri osa alueen rakennuksista on rakennettu 1940- ja 1950-lukujen vaihteessa. Osa vanhimmista teollisuusrakennuksista on edelleen teollisuuden käytössä, osa toimii liike- ja toimistotiloina tai on tyhjiään. Esimerkiksi v. 1945 rakennettu rakennus Myllykatu 15:ssä oli alunperin Turkisteollisuus Oy:n käytössä. Nelikerroksisessa tehdasrakennuksessa valmistettiin päällysvaatteita. Nykyisin tilat on muutettu toimisto- ja liiketiloiksi. Vuonna 1989 rakennetussa lisärakennuksessa toimii kalusteliike Isku. Myllykadulla on myös kaksi tyhjiään olevaa vanhaa tehdasrakennusta. Toinen sijaitsee Myllykatu 9:ssä. Rakennus oli pitkään Vaasan Lokasuojatehdas Oy:n omistuksessa (myöhemmin Vaasan Vanne). Yritys oli valtakunnallisesti merkittävä polkupyörien lokasuojien, vanteiden, seisontatukien ja tavaratelineiden valmistaja. Samalla kadulla (os. Sepänkyläntie 7) on tyhjiään entinen Pohjanmaan lihan rakennus.

Meijerinkadulla on 1960- ja 1970- lukujen vaihteessa rakennettuja rakennuksia, joissa on vireää teollisuus- ja liiketoimintaa. Mm. VP-Tekoniemi Oy, Suomen Rakennustutkimus Oy ja Pelti- ja Metallityö om. Velj. Pastuhov sekä Kokkolantien Kiinteistöt Oy suunnittelevat lisärakentamista tonteilleen.

Sepänkyläntie 13 - 15:ssä sijaitsee Milkan entinen meijerirakennus. Rakennus on rakennettu v. 1950. Nykyinen omistaja on Lidl (Suomi) Oy.

Inventoitavalla alueella, Olympiakatu 9:ssä sijaitsee ns. Kardanin talo, joka on rakennettu v. 1952. Rakennus liittyy Vaasan autoistumisen historiaan.

Ilmakuva vuodelta 1966

Ilmakuva vuodelta 1998

Ilmakuva vuodelta 1991

Ilmakuva vuodelta 1992

3. Inventointityö

Pohjanmaan museo on tehnyt inventointityön Kaupunkisuunnitteluviraston pyynnöstä. Rakennusinventointi tehtiin suunnitteilla olevan asemakaavamuutoksen vuoksi. Muutosalueen kaikki rakennukset on inventoitu rakennuskohtaisesti. Tietoa on löytynyt Vaasan Kaupunkisuunnitteluviraston lisäksi mm. Vaasan kaupungin Rakennusvalvontaviraston arkistosta ja Vaasan Talotoimesta. Lisäksi jokainen rakennus on tutkittu

silmämääräisesti. Suurimmassa osassa rakennuksista on voitu käydä tarkastelemassa myös sisätiloja. Arvokasta tietoa rakennuksista, niiden historiasta ja rakenteista sekä rakennusvaiheista on saatu haastatteleamalla rakennusten nykyisiä ja entisiä omistajia sekä käyttäjiä (ks. Lähteet). Heille lämmin kiitos avusta.

Inventointityön Pohjanmaan museossa on tehnyt Anni Uhlgren. Työn ohjaajana on toiminut Kaj Höglund. Vaasan Kaupunkisuunnittelussa yhteistyökumppani on ollut Päivi Korkealaakso. Alueen historiallisen kuvauksen on kirjoittanut, sekä lausunnot rakennusten arvotuksista on antanut Kaj Höglund. Valokuvat ovat Anni Uhlgrenin ja Kaj Höglundin ottamia.

4. Alueen historia

Klemetsön ja sen osa-alueen ”Klemettilä pohjoisen” historiasta

Kaj Höglund

Klemetsön ja Klemettilän tunnettu historia alkaa vuonna 1414 , jolloin Jomalan kirkkoherra Matts Olafsson vahvisti 21. syyskuuta päivätyssä pergamenttikirjeessään edesmenneen veljensä Bengt Olafsonin testamentin Kokkobölen (sittemmin Klemetsö, nykyinen Vaasan keskusta) tilasta Mustasaarella St. Annen luostarille Turussa. Kokkoböle eli Klemetsö siirtyi myöhemmin Naantalin Armonlaakson luostarin omistukseen. (Lähde: Riksarkivet, Arw.Handl. III, nr 43) Tiedot omistuksista käyvät ilmi myös v. 1445, 1548 (”Bispens jord”) ja 1584 (”Aff ett kyrckeheman på Clemetzö udi Mustasaari sochn”).

Klemetsön saaren, sittemmin niemen entinen nimi on luultavasti ollut edellä mainittu Kokkoböle. Nimen sanotaan tarkoittaneen turvasatamaa hansakaupunkien kauppalaivoille. Klemetinsaareksi nimi muuttui saarelle rakennetun Klemetsögårdin talon myötä.

Vuonna 1445 Korsholman linnanvouti Ingvar Nilsson vahvisti kirjeellä Naantalin nunnaluostarin oikeuden Kokkobölen (sittemmin Klemetsö, nykyinen Vaasan keskusta) alueisiin ja vuokraan, joka oli tynnyrillinen suolattua lohta vuodessa (Lähde: Riksarkivet, Arw.Handl. III, nr 43).

Kotiseutuhistorioitsija Jussi Kankaan mukaan legenda alueen nimestä kuuluu siten, että paikalliset talonpojat ja kalastajat tekivät pyhiinvaellusmatkoja Nidarosin eli nykyisen Trondheimin luostariin ja tällaiselta ”pilgrimireissulta” palattuaan he nimittivät saaren pyhimykseksi julistetun Clemens-paavin mukaan. Saaren nimi on eri aikoina kirjoitettu muotoon Clemensö, Clemetzö, Klemetsö ja Klemetsön. Klemetinsaareksi nimi muuttui vasta vuonna 1945, jolloin suuren nimiudistuksen yhteydessä ylioppilas Aatos Säätelä ehdotti Klemetsön suomenkieliseksi nimeksi Heikki Klemetin kunniaksi Klemetinsaari. Klemetsögårdin talo vuodelta 1548 on vanhin tieto rakennuskannasta. Erik Österbergin, K. V. Åkerblomin ja Gustav Tegengrenin tutkimusten ja osittain arvelujenkin mukaan nimenantajasuku olisi asunut saarella jo 1400-luvulla. Vasta vuonna 1777 Carl

Aifwobäck alkoi käyttää talonimeä Klemetsöhem. Kylä muodostui tällöin saarella olleesta neljästä talosta. Tältä ajalta on vielä rakennuksia jäljellä ns. ”Fatikoolin”, Tammikartanon alueella.

Klemetsö vuonna 1680.

Vuosina 1679-1777 Klemetsön tila siirtyi eri virkamiesten omistukseen. Pormestari Ross, Jonas Molin, Efraim Runeberg ja Hans Krook mainitaan omistajina. 1690-luvulla Vaasan pormestari Jakob Ross rakensi pienen kartanon Klemetsön kylän keskustaan. Tilaa kutsuttiin ”Clemetsö gårdiksi”. Vuonna 1777 Klemetsön maat osti torppineen Krookilta Kokkolan seudulta saapunut rikas talonpoika ja laivanvarustaja Carl Åifvobäck. Vuonna 1782 Vaasan kaupunki suunnitteli pormestari C.J. Fagerströmin johdolla sataman, laivatelakan ja lastauspaikan rakentamista Klemetsön Ölandetiin (nykyinen sisäsatama Vaasan keskustan tuntumassa) ja Hietasaareen (KoÖrn).

Nk. **Klemettilä pohjoinen** oli A.F. Bergerin vuodelta 1855 olevan kartan mukaan rakentamaton muutamia harvalukuisia aittoja tai venevajoja lukuunottamatta. Pohjoisessa vastassa oli Eisfjärdin vesialue (nykyinen Onkilahti) ja idässä Pitkälähti, jossa nykyisin kulkee ohitustie. Eisfjärdenistä jatkui itään Pitkälähtenä (Långvik, kuivattu vuonna 1938) ohi Kotirannan erottaen myös kaupungin Mustasaaresta. Se yhtyi idässä Mustikkaselän merialueeseen, joka tunnetaan nykyisin Rytilaaksona. Pitkälähten ja Mustikkaselän yhdisti Bohlsinsalmi, josta oli kosteita lammikkoja jäljellä vielä 1920-luvulla.

"Klemettilä pohjoinen" . Osasuurennos A.F. Bergerin kartasta "Klemetsö bys ägor i Mustasaari socken, Korsholms södra härad. 1855. A.F. Berger, vice landtm.". Vasemmassa reunassa ylhäällä näkyy kallio, jonka päällä on tuulimylly sekä vieressä Rödhin tila (121). Pohjanmaan museo.

Nyt kaavoitettavan alueen välittömässä läheisyydessä , nykyisen Minimani – hypermarketin parkkialueen kohdalla kalliosta pohjoiseen ja aivan kallion tuntumassa on ollut luultavasti suorakaiteen muotoisia ulkorakennuksia. Kallion länsipuolella, Myllykadun ja Laivakadun risteyksessä on ollut Rödhin tila asuin- ja ulkorakennuksineen. Kallion päällä on ollut tuulimylly, jonka perustukset ovat jäljellä. **Ne ovat muinaismuistolain suojelemia.**

Nykyisen Minimani - hypermarketin eteläpuolella olevalla kallioisella tontilla on mahdollisesti jäänteitä rakennuksista. Kyseessä saattavat olla Kletmetsön saaren vanhimpiin kuuluvien rakennusten jäänteitä, jotka ovat peräsin uutta Vaasaa edeltävältä ajalta. Kallion itäreunalla on mahdollisesti jäänteitä laiturirakenteista. **Nämä jäänteet ovat muinaismuistolain suojelemia ja ne tulee jättää rauhaan.** Kallion itäreunalla on lainehtinut pohjois-eteläsuunnassa lahdenpoukama arviolta 1500-1600 –luvulla ja vuoden 1855 Bergerin kartassa näkyy, että entistä lahdenpoukamaa halkoo pohjois-eteläsuunnassa oja. Alue on edelleenkin matala. Bergerin kartan mukaan Klemettilän itäosassa, Pitkälahden rannassa nykyisen ohitustien reunamilla arviolta Punaisen ristin Monitorin ja Rinta-Joupin autoliikkeen pohjoispuolella olisi ollut aittoja tai venevajoja

vuoden 1855 tienoilla. Niiden mahdollisia jäänteitä ei ole inventoitu. Vaasan historia IV:n sivulla 27 on kuva böleläisten venevalkamasta rakennuksineen alueella myöhemmältä ajalta, arviolta 1900-luvun alusta.

Klemettilä pohjoinen, kaavoitettava alue kartan yläosassa. Alaosassa keskellä Klemetsön kylän alue. Klemetsö bys egor. A.F. Berger, 1855. VMA.

1852 Vaasan kaupunki paloi. Uusi kaupunki rakennettiin Klemetsön niemelle paremman sataman saamiseksi, koska maankohoaminen oli huonontanut vanhan sataman käyttökelpottomaksi. Virallisesti kaupunki muutti uuteen paikkaan 1862. Vuonna 1854 Venäjän keisari Nikolai I antoi kirjeessään käskyn muuttaa Vaasan kaupunki uudelle paikalle Klemetsön kylään, josta joutui kaupungin muuton vuoksi muuttamaan 450 henkilöä. Vuonna 1855 Vaasan nimi muutettiin Nikolainkaupungiksi.

Keskellä ylh. Pitkälahden lammikko ja sen alapuolella ”Långvik”- nimellä merkitty tila nykyisen Minimani –kaupan tienoilla. Setterberg 1855. Pohjanmaan museo.

Ns. Klemettilä pohjoisen vanhin, uuden Vaasan aikainen rakennuskanta ulottuu 1920-luvulle, mutta siitä ei ole jäljellä juuri mitään. 1920-luvulta peräisin oleva kartta kertoo havainnollisesti tilanteesta. Kaavoitettavan alueen luoteisosassa (liite 5) , entisen Maija Aaltosen leipomon kohdalla oli v. 1925 Gäddnäsintontti. Siitä etelään oli Rullanderintontti. Molempien tonttien vasemmalta puolelta meni kärrytie Risbroniin eli Riskusillalle. Rullanderintontilta kärrytie jatkui suoraan etelään, jossa se meni Kokkolantielle, jolle tullessa (Sepänkyläntien) se kulki Rautabetoni Oy:n liiketontin ja Hartmanin liikkeiden/varastojen välistä Kokkolantielle. Rautabetoni Oy:n liikerakennuksen, joka sijaitsee suunnilleen Pohjanmaan Lihan kohdalla, länsipuolella oli vähän matkan päässä oli ratsastustalli (ridstall) suurin piirtein nykyisen Kardanin kohdalla. Gäddnäsintontti ja Rullanderintontti ympäröivät vasemmalta pohjoisen kautta oikealle Carl Finnilän, Jansjens (?), Arbetsandelslagin (pohjoisessa), Bertsin, J.D. Nylundin ja Rautabetoni Oy:n maat.

”Klemettilä pohjoinen” n. 1951. Vas. Haldinin autoliike/korjaamo, jonka ”alapuolella” SOK:n talo. Sen oikealla puolella näkyy Pohjanmaan lihan valkoinen rakennus, jonka oikealla puolella on korkea Turkisteollisuus Oy:n rakennus. Haldinin oikealla puolella näkyy metsän keskellä Vaasan lokasuojatehdas Oy:n kaksikerroksinen rakennus. Kuvan oikeassa alareunassa metsän keskellä näkyy Milka Oy:n meijeri (1950) ja sen oikealla puolella asuinrakennus/autotalli –rakennus (1951). Vaasan lokasuojatehtaan oikealla (pohjoispuolella) on niittyaukea jonka vieressä on silloin metsäinen ”Klemettilä pohjoisen” ydinalue. Sen takana näkyy kostea, ojitettu Pitkälahti, jonka takana näkyy Kotirannan omakotitaloalue. Aivan kuvan alareunassa on Kokkolantien eteläpuolisen Klemettilän teollisuus- ja varastoalueen rakennuksia. Pohjanmaan museo.

Alueen vanhin olemassaoleva rakennus on vuodelta 1945. Vuonna 1946 Kokkolantien varsi Vaasan keskustasta tultaessa oli kuvausten perusteella seuraavanlainen: Ns. ”Kasakkakaivon” alueelle vastapäätä **linja-autoasemaa** oli noussut uusia rakennuksia ennen talvisotaa, kuten Huttusen suunnittelema **SOK:n konttori- ja myymälärakennus**. Rakennuksessa toimi myös Olympia-ravintola ja talvisodan aikana sen katolla oli ilmatorjuntakonekivääri. Oikealla oli myös kirkkomainen Juho Myntin asuintalo ja sen takana kiviveistämö (K-raudan kohdalla nykyisin). Vasemmalla puolella on ns. ”nupumonttu” (nykyisen **Kardanin** talon takana), jossa hakattiin ja louhittiin nupukiviä kaupungin katujen päällysteeksi. Oikealla oli Teräs Oy:n varastoalue hirsisine varastorakennuksineen nykyisen K-raudan kohdalla. Myllärinkadun kulmassa on edelleenkin **punatiilinen verstasrakennus**. Vasemmalla olivat Pohjanmaan Lihan teurastamo ja makkaratehdas, jotka on purettu. Uudet Pohjanmaan Lihan rakennukset valmistuivat 1960-luvulla. Samalle puolelle Kokkolantietä valmistui **Turkisteollisuus Oy:n tiilirakennus** vuonna 1945.

Maasillalta Sepänkylän suuntaan. Kuva ilm. 1930-luvulta. Kuva: Vaasan kaup. kuva-arkisto/Pohjanmaan museo.

Kokkolantiessä oli tämän kohdan jälkeen notkelma (joka on korvattu nykyisin sillalla), jota kutsuttiin "Schildtin montuksi". Montun jälkeen Kokkolantie nousi ns. "Raatopakan mäkeen", joka jää vasemmalle, kuten ns. "Himalajan hyppyrimäet". Samalla kohdalla tien toisella puolella, Vaasan keskustasta tullessa oikealla oli punatiilinen Vaasan Autolan rakennus, jossa myytiin mm. Fordeja. Sen jälkeen tien varressa oli ns. Dunderin (Dunker?) talo, jossa toimi Vaasan kahvipaahtimo.

Kokkolantien vasemmalla puolella ns. "Himalajan" takana oli ns. "raatopakka", kaupungin kaatopaikka. Se sai nimensä kahdesta ladosta, jonne Pohjanmaan Lihan teurastamolta tuotiin luut ja teurasjätteet. Tämän jälkeen vasemmalla sijaitsi ruotsinkielisen suojeluskunnan ampumarata ja vahtimestarin asunto. Sen edestä lähti kapea tie, Riskunsillantie, Kotirannalle ja Böleen, mihin mentäessä piti ylittää Pitkälähden lutakko Riskusiltaa käyttäen nykyisen ohitustien liikenneympyrän seutuvilla. Kotirannan Kustaalantien takana oli myös suomenkielisen suojeluskunnan ampumarata.

Kokkolantietä Sepänkylän suuntaan. Vasemmalla Kardan, jonka takana Turkisteollisuus Oy, Gulf ja Pohjanmaan liha, jonka oikealla puolella näkyy Sepänkyläntien "Schildtin monttu". Oikeassa reunassa Juho Myntin kirkkomainen rakennus nykyisen K-raudan kohdalla. Kuva: Vaasan kaup. arkisto/Pohjanmaan museo.

Vanhimmat merkit asutuksesta tällä kaavoitettavalla alueella ovat siis sen länsireunassa Minimanin nurkilla Laivakadun ja Myllukadun kulmauksen lähellä sekä mahdollisesti ohitustien tuntumassa Meijerikadun itäpuolella. Vanhin uuden Vaasan aikainen rakennuskanta on sijainnut niin ikään länsireunassa Myllykadun varressa sekä Kokkolantien (Sepänkyläntien varressa).

Lähteitä

Pohjanmaan museon arkisto, Vaasa
Riksarkivet, Tukholma
Vaasan maakunta-arkisto, Vaasa

Lehdet

Vaasa
Vasabladet
Clemetsö-bladet

Kirjallisuutta

Aspelin, H. Em.: Wasa stads historia, 1892

Kangas, Jussi: Aseveljien perintö, Vaasan Asevelikylä 50 vuotta, 1996
”Kuka hoopoo kaaratti letkutornin?” Kertomuksia entisaikojen Vaasasta, Vaasan
työväenopisto, 2000
Vaasan historia I-IV, 1971-2006

Klemetsön vanha mylly

5. Rakennuskohtainen inventointi

Kohteen tietojen jälkeen arvokkaat rakennukset on arvotettu ja niitä koskien on annettu toimenpidesuositukset:

R	Rakennushistoriallinen
H	Historiallinen
M	Maisemallinen
-
A	Kohde on säilytettävä ennallaan
B	Ennallistavat muutokset suositeltavia
C	Kohteen säilyttämisen kannalta tarpeelliset muutokset sallittavia
K	Merkitään asemakaavaan rakennushistoriallisesti tai -taiteellisesti arvokkaaksi kohteeksi

Rakennus nro 1, 4-1011-10, Oy Teboil Ab, Olympiakatu 5 – 7

Rakennus on rakennettu v. 1953. Sen on suunnitellut V. Kudravzev. Rakennuksen omistaa Oy Teboil Ab. Rakennuksessa on Teboilin huoltoasema sekä yrityksille vuokrattuja liiketiloja. Rakennus on betoniperustainen ja tiilirunkoinen, Rakennuksessa on satulakatto peltikatteella. Julkisivurappaus on vaalea, hieman ruskeansävyinen.

Vuonna 1953 Arkkitehtuuritoimisto Nils Kostiainen suunnitteli rakennukseen julkisivumuutoksen kattomuutoksineen. Rakennusta laajennettiin Konepajankadun suuntaan v. 1956, suunnittelijana V. Kudravzev. Vuonna 1957 suoritettiin öljyvaraston muutos, piirtäjänä K. Lehto. Rakennuksen pohjakerroksessa tehtiin muutoksia v. 1958. Kellarikerroksessa tehtiin muutos v. 1965, suunnittelijana Oy Auto Standard Ab, piirtäjänä B.J.J. Johansson. Vuonna 1969 aseman kaksi hallia muutettiin automyymäläksi ja KTK:n konttori muutettiin kahvioksi. Suunnittelijana oli Reino Arola. Tällä hetkellä rakennus on kohtalaisessa kunnossa.

Kohde on rakennushistoriallisesti arvokas. Rakennus edustaa aikansa tyypillistä niukkaaleista rakentamista ja sillä on tärkeä kaupunkikuvallinen sijainti. *Sr R*
C

Rakennus nro 2, 4-1011-7, Kardan, Olympiakatu 9

Rakennus on rakennettu v. 1952. Rakennuksen suunnittelija on Armas Lepistö. Rakennuksen omistaa nykyisin Rengastien Autotarvike Oy. Rakennuksen perusta on betonia, runko teräsbetonia. Kattomuoto on satulakatto, peltikatteella. Julkisivut ovat rapatut, väriltään valkoiset.

Rakennus on ollut Åke Huddin omistuksessa rakennuksen valmistumisesta vuoteen 1989 asti. Rakennuksessa ovat toimineet Huddin omistamat autoalan yritys Oy Kardan Ab ja huoltoasema Bens-Oil Ab. Alakerrassa olivat mm. pesuhalli ja varaosaliike. Toisessa kerroksessa oli toimistotilaa sekä Huddin perheen asunto. Rakennuksen pääsisäänkäynti

oli sisäpihan puolella. Ullakkokerroksessa olivat sauna, pesu- ja pukutilat sekä wc. Rakennuksessa on suuri, miltei Sepänkyläntiehen asti rajoittuva kellari. Rakennuksessa tehtiin 1960-luvulla ovi- ja ikkunamuutoksia. Rakennuksen takana olevasta suuresta montusta on otettu mukulakivet Vaasan kaduille.

Vuonna 1989 rakennus siirtyi Vaasan suomalaisen Säästöpankin omistukseen. Rakennukseen tehtiin pankin konttoritilat Olympiakadun puolelle. Suunnittelijoina olivat Studio Winqvist Oy ja Sisustusarkkitehti- ja teollinen muotoilutoimisto. Åke Hudd oli Vaasan suomalaisen Säästöpankin omistaja-aikana vuokralla alakerran liiketiloissa vielä muutaman vuoden.

Säästöpankin jälkeen rakennuksen omistajia ovat olleet Arsenal Oy, Kapiteeli Oyj ja Kiinteistö Oy Vaasan Myllykatu 9. Nykyinen omistaja on seinäjokelainen yritys Rengastien Autotarvike Oy. Omistajalla on rakennuksessa rengasliike Auto-Bilman. Vuokralaisina ovat Osuuspankki ja SAM-ympäristöpalvelut.

Rakennus on tällä hetkellä keskinkertaisessa kunnossa.

Kohde on rakennushistoriallisesti sekä historiallisesti arvokas. Rakennusta esitetään suojeltavaksi kaavassa. Rakennus edustaa aikansa tyypillistä niukkaeleistä rakentamista ja sillä on tärkeä kaupunkikuvallinen sijainti. Rakennuksen historia liittyy autoilun kasvavaan harjoittamiseen. *Sr* **R, H**
B, K

Rakennus nro 3, 4-1011-12, Oy Esso Ab, Sepänkyläntie 5

Esson huoltoasemarakennus on rakennettu v. 1955. Oy Esso Ab on suunnitellut rakennuksen. Rakennus on betoniperustainen ja tiilirunkoinen. Katto on huopakatteinen tasakatto. Julkisivuja peittää valkoinen pellitys.

Vuonna 1973 rakennuksessa tehtiin muutoksia. Suunnittelijana oli insinööritoimisto Timo Oksa Ky. Myymäläosan pyöreä kulma muutettiin suorakulmaiseksi ja alun perin rapatut julkisivut pellitettiin. Samaan aikaan muutoksia tehtiin myös huonetiloissa. Mittarikatos rakennettiin v. 1975. Suunnittelija oli M. Heinonen / Insinööritoimisto

Helander & Nirkkonen. Autotallit rakennettiin v. 1979. Katos uusittiin v. 1987, suunnittelijana Pentti Aromaa. Rakennuksen tämänhetkinen kunto on keskinkertainen.

Tontin omistaa Vaasan kaupunki. Oy Esso Ab omistaa kiinteistön. Yrittäjänä, ns. vuokralaisena huoltoasemalla toimii Kari Viita-aho. Ennen Viita-ahoa vuokralaisina ovat olleet Bått, Tulimaa ja Koskinen.

Rakennukset nro 4, 5, 6 ja 7, 4-15-8, Myllykatu 3

Tontin rakennukset on rakennettu neljässä vaiheessa.

Rakennus nro 4

Ensimmäisenä, vuonna 1949, tontille rakennettiin asuinrakennus. Sen on suunnitellut J. Forth. Rakennuksessa on kaksi asuinkerrosta, kellari ja ullakko. Rakennus on tiilirunkoinen, perusta betonia. Katto on peltikatteinen satulakatto. Julkisivujen väri on valkoinen.

Rakennus nro 5

Tontille rakennettiin teollisuusrakennus v. 1950, piirtäjänä J. Forth. Omistajana oli Vasa Maskinslöjd. Rakennuksessa on yksi kerros ja kellari. Rakennus on tiilirunkoinen ja siinä on betoniperusta. Rakennuksen ulkoväri on valkoinen. Kattomuoto on satula + frontoni, kate on peltiä. Rakennusta laajennettiin sisäpihalle päin v. 1961, suunnittelijana E. Lantz. Rakennuksessa on toiminut pitkään vihannestukku, jonka nimi on nykyisin Retikka. Rakennuksessa toimi pitkään Maija Aaltosen leipomo.

Rakennus nro 6

Tontille rakennettiin uusi teollisuusrakennus v. 1960, piirtäjänä T. Teppo. Rakennuksen omisti Erik Jakobsson. Rakennuksessa on yksi kerros ja kellari. Rakennus on tiilirunkoinen ja siinä on betoniperusta. Katto on pulpettimallinen ja peltikatteinen. Rakennuksessa toimii nykyisin varaosaliike.

Rakennus nro 7

Tontin uusiin rakennus rakennettiin vuonna 1985. Sen on suunnitellut Daco Byggkonsult Kb. Rakennus on rakennettu kiinni toiseen rakennukseen (rakennukseen nro 6). Rakennus on yksikerroksinen. Siinä on betoniperusta. Ulkoseinissä on peltivuoraus. Katto on pulpettimallinen, kate peltiä. Rakennuksessa toimii automaalaamo.

Rakennukset ovat tällä hetkellä kohtalaisessa kunnossa.

Rakennuksen nro 5 Myllykadun puoleinen osa on rakennushistoriallisesti sekä historiallisesti arvokas. Rakennuksen vanhaa osaa esitetään suojeltavaksi kaavassa.

Tämä entinen Maija Aaltosen leipomo on osa Vaasan elintarviketeollisuushistoriaa. *Sr*

R, H

B, K

Samoin suojeltavaksi esitetään asuinrakennusta, rakennusta nro 4. *Sr*

**R, H
B, K**

Rakennus nro 8, 4-14-17, Myllykatu 7

Rakennus on rakennettu v. 1956. Sen on suunnitellut H. Hakola. Kadunpuoleisessa rakennuksen osassa on kaksi kerrosta ja kellari. Pihanpuoleisessa osassa on yksi kerros ja kellari. Rakennuksessa on tiilirunko betoniperustalla. Katto on aumakatto, kate galvanoitua peltiä. Julkisivut ovat rapatut ja väriltään vaaleanharmaat. Pihanpuoleista yksikerroksista julkisivua peittää oranssi pellitys.

Rakennuksen pihanpuoleinen yksikerroksinen julkisivu pellitettiin v. 1985. Tämän lisäksi rakennuksessa ei ole suoritettu muutos- tai korjaustöitä lukuun ottamatta pieniä ovien uusimisia.

Rakennuksessa on toiminut Tukku Tulimaa. Tukkutoiminnan lisäksi Tukku Tulimaa valmisti pastilleja. Tukku Tulimaa myi kiinteistön Pohjanmaan Tukulle. Sen jälkeen kiinteistö on ollut Tukkukauppojen Oy:n omistuksessa. Nykyisten omistajien, Hirvosen perheen omistukseen kiinteistö tuli ensimmäisen kerran v. 1980. Perheen omistama ompelimo Annika-Mekko osti kiinteistön. Tässä rakennuksessa ei ole kuitenkaan ollut ompelimotoimintaa. Rakennuksessa toimi Hirvosen perheen toinen yritys, Oy Impoil. Yritys toi maahan ja myi teollisuuden voiteluaineita. Kiinteistö siirtyi Oy Impoilin omistukseen v. 1985 ja pysyi sen omistuksessa vuoteen 1997 asti, minkä jälkeen kiinteistö siirtyi Hirvonen Invest Oy:n omistukseen.

Nykyisin rakennuksessa on Hirvonen Invest Oy:n toimistotilaa. Entiset vuokra-asunnot ovat tyhjillään. Rakennuksessa ovat vuokralla rengasliike ja kirpputori.

Tällä hetkellä rakennus on huonossa kunnossa ja kaipaa kunnostusta.

Kohde on rakennushistoriallisesti arvokas. Rakennusta esitetään suojeltavaksi kaavassa. Kohde edustaa alueensa historiallista rakennuskantaa. *Sr R*
C, K

Rakennus nro 9, 4-14-14, ent. Vaasan Lokasuojatehdas, Myllykatu 9

Rakennus on rakennettu v. 1950. Sen on suunnitellut Reino Marjanen. Tässä tehdasrakennuksessa on kolme kerrosta ja kellari. Rakennuksessa on tiilirunko ja betonisokkeli. Katto on satulamallinen tiilikatto, kate galvanoitua peltiä. Julkisivut on rapattu. Ulkoväri on hieman ruskeaan vivahtava valkoinen. Myllykatu 7:ssä sijaitseva rakennus on rakennettu kiinni tähän rakennukseen.

Rakennuksen on omistanut alun perin tehtailija Matti Kultti. Vuonna 1953 rakennettiin Reino Marjasen suunnittelema lisärakennus. Samana vuonna rakennuksessa tehtiin muutostöitä, piirtäjänä Helge Österberg. Lisärakennuksessa tehtiin Reino Marjasen suunnittelema julkisivumuutos v. 1954. Lisärakennuksessa suoritettiin Reino Marjasen suunnittelema muutostöitä v. 1955. Pihan puolelle rakennettiin lisärakennus v. 1958. Sen suunnitteli Reino Marjanen. Myllykadun puoleista rakennusta korotettiin v. 1963. Rakennuksessa tehtiin sisäisiä muutoksia, vesikattotöitä ja piipun pellitys. Suunnittelijana oli Reino Marjanen. Vuonna 1969 rakennettiin Eeli Marttusen suunnittelema lisärakennus.

Rakennus oli pitkään Vaasan Lokasuojatehdas Oy:n omistuksessa. Nimi muuttui myöhemmin Vaasan Vanteeksi. Yritys on ollut merkittävä polkupyörien lokasuojien,

vanteiden, seisontatukien ja tavaratelineiden valmistaja. Nykyään yritys toimii Maalahdessa ja on nimeltään Procons Oy. 1990-luvulla rakennuksen omisti Simons Element Oy. Yrityksellä oli rakennuksessa varastotiloja. 1990-luvulla rakennuksessa tehtiin paljon ilkivaltaa. Rakennuksessa oli silloin myös tulipalo. Rakennus on tällä hetkellä huonossa kunnossa ja kaipaa kunnostusta.

Kohde on rakennushistoriallisesti sekä historiallisesti arvokas. Rakennusta esitetään suojeltavaksi kaavassa lukuun ottamatta sisäpihan lisärakennusta. Kohde edustaa alueensa historiallista rakennuskantaa ja sillä on teollisuushistoriallista merkitystä. *Sr R,H C, K*

Rakennus nro 10, 4-14-19, Alfred Erikssonin leipomo, Myllykatu 11

Rakennus on rakennettu v. 1948. Sen on suunnitellut Tuomela. Rakennuksessa on kaksi kerrosta ja kellari. Lisärakennus on yksikerroksinen. Rakennuksen runko on rakenteeltaan tiili + villa + tiili. Perusta on betonia. Tässä punatiilisessä rakennuksessa on peltikatteinen satulakatto.

Kun rakennus valmistui, sen omisti Paul Paasiala. Paasialalla oli tiloissa metalliliike. Vuonna 1948 tontille rakennettiin myös puinen lisärakennus. Se purettiin 1990-luvulla tietöaikeiden vuoksi. Vaasan kaupunki osti tuolloin tontista siivun. Tietöitä ei kuitenkaan toteutettu koskaan. Puurakennuksessa oli toimistotilaa. Entisten leipomonomistajien asunnot olivat rakennuksen yläkerrassa.

”Alfred Erikssonin perilliset” osti kiinteistön 1950-luvun loppupuolella. Päärakennus muutettiin leipomoksi A. Lepistön suunnitelmien mukaisesti.

Rakennuksen yläkerrassa tehtiin muutoksia v. 1960. Suunnittelijana oli E. Lantz. Vuonna 1962 päärakennukseen rakennettiin lisäosa, jonka suunnitteli E. Lantz. Tässä rakennuksessa on jyrkät kattoholvit. Pilareita ei ole käytetty.

Aarne Österbergin omistama Alfred Eriksson Oy osti kiinteistön v. 1988. Vuonna 1996 rakennettiin Leo Haglundin suunnittelema valkoinen puinen lisärakennus. Lisärakennuksen perusta on betonia. Kiinteistön omistaa nykyisinkin Alfred Eriksson Oy.

Rakennus on tällä hetkellä melko hyvässä kunnossa.

Kohde on vanhemman osan osalta rakennushistoriallisesti, historiallisesti sekä maisemallisesti arvokas. Vanhaa, rakennuksen tiilistä osaa, esitetään suojeltavaksi. Rakennus on osa Vaasan elintarvikehistoriaa ja se on kaupunkikuvallisesti merkityksellinen. *Sr R, H, M*
B, K

Rakennus nro 11, 4-13-6, ent. Turkisteollisuus Oy, Myllykatu 15

Rakennus on rakennettu v. 1945. Sen on suunnitellut A. Lepistö. Rakennuksessa on neljä kerrosta ja kellari. Rakennuksen runko on tiiltä ja betonia, perusta betonia. Tässä julkisivuiltaan punatiilisessä rakennuksessa on bitumihuopakatteinen tasakatto.

Alunperin rakennuksen omisti Turkisteollisuus Oy, jolla oli rakennuksessa päällyysvaatteita valmistava tehdas. Rakennuksessa tehtiin Lepistön suunnittelemaa huonetilamuutoksia v. 1947. Vuonna 1957 rakennettiin H. Hakolan suunnittelema lastauslaituri. Hakola suunnitteli myös v. 1961 toteutetut sisäiset muutokset. Rakennuksessa suoritettiin peruskorjaus v. 1988, jolloin esim. ikkunapuitteisiin tuli uusi jako. Suunnittelijana oli K.E. Nyman suunnittelutoimisto.

Vuonna 1989 tehtiin liikerakennuksen laajennus, jolloin tontille nousi uusi, Ilmari Heinosen suunnittelema rakennus. Vuonna 1991 uuden rakennuksen ensimmäisessä kerroksessa tehtiin arkkitehtitoimisto Erik Liljeblad Oy:n suunnittelemaa huonetilamuutoksia. Arkkitehtitoimisto Erik Liljeblad oy oli suunnittelijana myös v. 1998 toteutetuissa uudemman rakennuksen huonetilamuutoksissa.

Tontilla on ollut Lepistön suunnittelema kaksikerroksinen tiilinen työnjohtajien asuintalo, jossa oli funkisvaikutteiset kulmaparvekkeet. Rakennus purettiin v. 1988. Tontilla on ollut myös parakki, jonka E. Lantz suunnitteli v. 1947.

Rakennus on hyväkuntoinen.

Kohde on rakennushistoriallisesti, historiallisesti sekä maisemallisesti arvokas. Vuonna 1945 rakennettua tiilirakennusta esitetään suojeltavaksi. Rakennushistoriallisten arvojen lisäksi rakennus on osa Vaasan teollisuushistoriaa. Rakennuksella on kaupunkikuvallista merkitystä. *Sr R, H, M*
C, K

Rakennus nro 12, 4-1011-9, Pohjanmaan liha, Sepänkyläntie 7

Rakennus on rakennettu v. 1953. Rakennus oli teurastamorakennus, jonka suunnitteli Sakari Honkavaara / Rakennuspiirustustoimisto. Rakennuksessa on kaksi kerrosta ja kellari. Rakennuksessa on betoniperusta ja betonirunko. Julkisivujen vuoraus on punatiiltä. Katto on osaksi tasakatto, osaksi satulakatto, kate peltiä. Alun perin tontilla on sijainnut Vaasan Rautabetoni Oy:n omistama, vuonna 1926 rakennettu tehdasrakennus. Rakennus purettiin v. 1979.

Kuva kirjasta ”Andelslaget Österbottens kött 25 år”

Pohjanmaan Lihan toiminta siirtyi Sepänkyläntielle v. 1939, jolloin Pohjanmaan Liha osti Vaasan Rautabetoni Oy:n tilat. Honkavaaran suunnittelema teurastamorakennus rakennettiin v. 1953. Vuonna 1954 toteutettiin Honkavaaran suunnittelemat huonetilamuutokset. Vuonna 1963 osa vanhoista rakenteista purettiin ja rakennettiin P. Riikosen / Otrio Oy suunnittelema lihanjalostustehdas. Kellarissa ja ensimmäisessä kerroksessa tehtiin muutoksia v. 1969, suunnittelijana Pekka Riikonen / Otrio Oy. Vuonna 1974 rakennettiin Bonns + Bergströmin suunnittelema autokatos. Vuonna 1979, kun vanhin rakennus purettiin, rakennettiin lisärakennus (konttorirakennus). Sen suunnitteli I. Karjalainen / Lihateollisuuden Tutkimuskeskus. Vuonna 1983 rakennettiin lisärakennus ja tehtiin huonetilamuutoksia, suunnittelijana Lihateollisuuden Tutkimuskeskus. Vuonna 1985 rakennettiin Lihateollisuuden Tutkimuskeskuksen suunnittelema lisärakennus. Vuonna 1989 rakennettiin sikateurastamo, jonka suunnitteli Tuottajain Lihakeskuskunta, tekn. osasto. Vuonna 1990 tehtiin sisäisiä muutoksia,

suunnittelijana Tuottajain Lihakeskuskunta, tekn. osasto. Vuonna 1995 Atria Oy rakennutti rakennuksen päätyyn lisärakennuksen, jonka suunnitteli Oy Rak. Kons. Smeds. Lisärakennuksessa toimi Meriläinen oy.

Nykyisin rakennus on tyhjiään ja sen omistaa Oy Konte Ab.

Kohteen vanhin osa on rakennushistoriallisesti arvokas. Rakennuksen vanhinta osaa, teurastamorakennusta esitetään suojeltavaksi kaavassa. Rakennus edustaa perinteellistä tiiliteollisuusrakennustyyliä. Rakennuksella on tyyllinen yhteys viereisiin ent. Turkisteollisuus Oy:n ja Alfred Erikssonin rakennuksiin. *Sr R*
C, K

Rakennukset nro 13 ja 14, 4-24-8, Milka, Sepänkyläntie 13 – 15

Rakennus nro 13, meijerirakennus

Rakennus on rakennettu v. 1950. Milkan käytössä olleen meijerirakennuksen on suunnitellut E. Haldin. Rakennus on kaksikerroksinen ja siinä on kellari ja ullakko. Rakennuksessa on betoniperusta ja tiilirunko. Julkisivujen kalkkihiekkatiili on väriltään kermanvaaleaa.

Rakennuksessa tehtiin E. Haldinin suunnittelemia muutoksia v. 1952. Vuonna 1961 rakennettiin lisärakennus, varastorakennus, jonka suunnitteli H. Hakola. Vuonna 1964 rakennuksen yhteyteen tehtiin lisärakennus, mm. uusi pannuhuone, suunnittelijana U. Nygård. Vuonna 1977 rakennusta laajennettiin Sepänkyläntielle päin, kun uusi maidonpuhdistushalli rakennettiin. Laajennusosan suunnitteli U. Nygård. Samassa yhteydessä tehtiin myös julkisivumuutoksia.

Rakennus nro 14, asuinrakennus / autotalli

Tontille rakennettiin v. 1951 rakennus, joka toimi asuinrakennuksena ja autotallina. E. Haldin suunnitteli tämänkin rakennuksen. Rakennuksessa on kaksi kerrosta ja ullakko. Kuten meijerirakennuksessa, tässäkin rakennuksessa on betoniperusta, tiilirunko, kermanvaalea kalkkihiekkatiilivuoraus ja satulamallinen peltikatto. Rakennuksen Sepänkyläntien puoleisella julkisivulla, autotallien yläpuolella, on koko julkisivun

mittainen parveke. Meijerinpuoleisessa päädyssä, rakennuksen toisessa kerroksessa, on erkkeri.

Rakennukset ovat tällä hetkellä kohtalaisessa kunnossa. Ulkoapäin rakennukset ovat siistit. Sisätilat ovat melko huonossa kunnossa.

**Kohde on rakennushistoriallisesti sekä historiallisesti arvokas. Meijerirakennus ja asuinrakennus esitetään suojeltaviksi kaavassa. Suojelu ei koske meijerirakennuksen lisäosia. Rakennukset edustavat 1950-luvun sopusuhtaista teollisuusarkkitehtuuria. Rakennuksilla on merkityksensä vaasalaisessa elintarvike-teollisuushistoriassa. Meijerirakennus Sr R, H Asuinrakennus Sr R, H
B, C, K C, K**

Rakennukset nro 15, 16 ja 17, 4-1024-12, Meijerinkatu 2 – 4

Rakennus nro 15

Rakennus nro 16

Rakennus nro 17

Autokatos

Tontin kaikki rakennukset on rakennettu v. 1977. Ne on suunnitellut Arkkitehtitoimisto Erkko Virkkunen Ky. Kiinteistö Oy Waasan hallit I omistaa kaksi rakennusta, rakennukset nro 15 ja 16. Ne on vuokrattu Jupiter-Säätiölle. Yhden rakennuksen, rakennuksen nro 17, omistaa Raskone Oy. Tämän rakennuksen takana on autokatos. Alun perin rakennukset ovat olleet Valtion Vaasan korjaamon omistuksessa ja käytössä.

Rakennuksissa perusta on betonia, runko teräsbetonia. Vuoraus on siniharmaata teräspeltiä, profiloitua ja sileää. Raskoneen rakennuksessa tehtiin ovi- ja ikkunamuutoksia sekä katon alaslasku vuonna 1996, kun rakennus siirtyi Raskone Oy:n omistukseen. Muutosten suunnittelija oli Ahmola Oy. Muutoksia tehtiin myös Suomen Autokatsastus Oy:n päädyssä. Meijerinkadun puoleisessa rakennuksessa, rakennuksessa nro 15, tehtiin muutoksia rakennuksen käyttötarkoituksen muuttuessa v. 2001. Rakennuksen omisti silloin Kapiteeli Oy. Muutoksen suunnittelijana oli RA Juha Koivusalo / Rakennussuunnittelu Leo Haglund Ky. Saman suunnittelijan suunnittelema sisäinen muutos rakennuksessa tehtiin v. 2002.

Rakennukset ovat hyväkuntoisia.

Rakennus nro 18, 4-25-11, Pelti- ja Metallityö om. velj. Pastuhov, Meijerinkatu 1

Rakennuksen ensimmäinen osa on rakennettu v. 1973. Sen on suunnitellut rkm Terho Kuoppala. Rakennuksen omisti ja siinä toimi Metallihitsaamo P. Haavisto. Pelti- ja Metallityö om. velj. Pastuhov osti rakennuksen v. 1975. Samana vuonna rakennusta laajennettiin. Suunnittelijana oli Insinööritoimisto J. Laakso. Rakennuksen perustus on betonia. Siinä on käytetty erittäin tiheää paalutusta. Rakennuksen ensimmäisen osan runkorakenne on tiili + puukoolaus + villa + lastulevy. Tiilivuoraus on vaaleanruskea. Rakennuksen toisen osan runko on siporexialla, joka on pellitetty oranssilla profilipellillä. Rakennuksen ensimmäisen osan katto on satulamallinen, toisen osan katto on tasakatto matalalla harjalla. Kate on huopaa (kumibitumimatto).

Tontin omistaa Vaasan kaupunki. Rakennuksen ensimmäisessä, tiilisessä osassa on toimistotiloja ja asunto. Yksiössä on tällä hetkellä vuokralainen. Edellinen yrittäjä, Pentti Haavisto asui itse kyseisessä asunnossa.

Vuonna 2006 katolle asennettiin uusi kumibitumimatto. Työn yhteydessä poistettiin vanhat piilorännit. Tilalle asennettiin ulkopuoliset vesikourut. Rakennusta ollaan aikeissa laajentaa. Laajennussuunnitelma on valmis.

Rakennus nro 19, 4-25-9, Suomen Rakennustutkimus Oy, Meijerinkatu 3

Rakennus on rakennettu v. 1973. Sen on suunnitellut Suunnittelu-Oy E. Niemelä. Rakennus on osittain kaksikerroksinen, siinä on betoniperusta ja runko siporexialla. Rakennuksessa on bitumihuopakatteinen tasakatto. Rakennuksen ulkoväri on pääosin valkoinen, puupaneelit ovat ruskeat.

Vuonna 1955 perustettu helsinkiläinen perheyritys Suunnittelu Oy E. Niemelä aloitti toimintansa Vaasassa v. 1973 itse suunnittelemassaan rakennuksessa. Rakennus rakennettiin kaupungin vuokratontille. Lääketukku Oy oli rakennuksessa vuokralaisena 1990-luvun alkupuolelle asti. Vuonna 1975 rakennusta laajennettiin Lääketukku Oy:n tarpeita varten. Kyseisen halliosankin suunnitteli Suunnittelu oy E. Niemelä.

Vuonna 1991 Suunnittelu Oy E. Niemelä siirtyi Jouni Niemelän omistukseen. Yrityksen nimi muuttui Suomen Rakennustutkimus Oy:ksi.

Lääketukku Oy:n lähdettyä rakennuksesta 1990-luvun alkupuolella, rakennuksesta poistettiin seinä, joka oli ollut Suomen Rakennustutkimus Oy:n ja Lääketukku Oy:n toimitilojen välillä. Suomen Rakennustutkimus Oy käyttää toimitilanaan v. 1973 rakennetun rakennuksen osan alakertaa. Yläkerran toimitilat sekä halli ovat tyhjiillään. Rakennuksessa on kaksi asuntoa, jotka ovat olleet vuokrattuina, mutta ovat nyt remontin vuoksi tyhjiillään. Suunnitelmissa on mahdollisesti halliosan purkaminen, rakennuksen laajentaminen ja lisäkerrosten rakentaminen.

Rakennus nro 20, 4-25-8, VP-Tekoniemi Oy (Vaasan Peilihiomo), Meijerinkatu 5

Rakennuksen ensimmäisen osan rakennusvuosi on 1969. Sen on suunnitellut rkm Bengt Cygnel. Tämän tiilirunkoisen rakennuksen perusta on betonia, katto on satulamallinen huopakatto. Julkisivut ovat rapatut, väriltään punaruskeat. Rakennuksessa on yksi kerros ja kellari. Vuonna 1974 rakennettiin Vaasan Rakennussuunnittelun suunnittelema lisärakennus. Rakennus on puurunkoinen (lujalevy molemmin puolin), vuoraus punaruskeaa aaltomineriittilevyä. Vuonna 1978 rakennettiin rakennukset yhdistävä välihelli ja lasivarasto. Suunnittelija oli RI Markku Ahola. Laajennusosassa on puurunko, joka on verhottu punaruskealla aaltomineriittilevyllä. Katto on huopakatteinen satulakatto.

Rakennuksen omistaa VP-Tekoniemi Oy. Yritys omistaa myös tontin, jonka se osti Vaasan kaupungilta v. 2002. Yrityksen omistavat Eero ja Tarja Tekoniemi. Ensin rakennuksen omisti A. Tekoniemi & kumpp. Aarre Tekoniemen v. 1952 perustama lasiliike on sijainnut aikaisemmin Pursimiehenkadulla ja Mussorintiellä.

Kiinteistössä on tehty vesikattotöitä, julkisivunmuutostöitä sekä perusparannustöitä v. 2000 – 2001. Suunnittelijana on ollut rkm Rainer Sainio. Kiinteistöön tehtiin ulkorappaus sekä rakennettiin lasikuisti v. 2005. Suunnittelijana on ollut Rainer Sainio.

Rakennus nro 21, 4-25-13, Lindholmin kaluste- ja antiikkiliike, Meijerinkatu 7

Rakennus on rakennettu v. 1966. Sen on suunnitellut H. Hakola. Rakennuksessa on yksi kerros ja kellari. Rakennuksen perusta on betonia. Rakennuksen päätyjen rakenne on kalkkijiekkatiili + vuorivilla + kalkkijiekkatiili. Pitkien seinien rungot on tehty siporex-elementistä. Katto on satulamallinen, kate galvanoitua rullapeltiä. Rakennuksen ulkoväri on valkoinen.

Lisärakennus, autotalli rakennuksen Meijerinkadun puoleisessa päädyssä, on rakennettu 1990-luvun loppupuolella. Sen on suunnitellut Eeli Marttunen. Autotallin pitkät seinät on rakennettu siporexista, päädyt tiilestä.

Rakennuksen omistaa T:mi Charles Lindholm F:ma. Rakennuksessa toimii kaluste- ja antiikkiliike. Alun perin rakennuksessa on ollut Taloustarvikekauppa.

Rakennus nro 22, 4-25-12, ent. Lindströmin pesula, Meijerinkatu 9

Rakennus on rakennettu v. 1963. Sen on suunnitellut Timo ja Tuomo Suomalainen Arkkitehtitoimisto. Rakennuksessa on yksi kerros ja kellari. Rakennuksen perusta on betonia, runko on puuta ja mineraalivillaa. Rakennuksen vuoraus on profiloitua peltiä ja muovipinnoitetta. Rakennuksessa on osaltaan satula-, osaltaan pulpettikatto. Kate on peltiä. Ulkoväritään rakennus on valkoinen.

Kun rakennus valmistui v. 1963, sen omisti pesulanpitäjä Aili Rautiainen, jolla oli rakennuksessa Vaasan Uusi Pesula –niminen pesula. Kellaritiloissa tehtiin muutoksia v. 1965. Vuonna 1984 rakennukseen vanhassa osassa tehtiin muutoksia ja rakennettiin uusi lisärakennus. Lisärakennus on kooltaan alkuperäistä rakennusta suurempi. Suunnittelijana oli Oy Kaupunkisuunnittelu Ab. Rakennuksen omisti tuolloin Lainatekstiili Oy. Vuonna 1985 rakennuksessa tehtiin sisäisiä muutoksia. Suunnittelijana oli Oy Kaupunkisuunnittelu Ab. Vuonna 1997, rakennuksen ollessa Lindstöm Oy:n omistuksessa, tehtiin muutostöitä ja rakennettiin lisärakennus. Suunnittelijana toimi Arkkitehtitoimisto Pentti Riihelä Ky.

Rakennuksen omistaa nykyisin Oy Samelin Ab. Rakennuksessa on vuokralaisena Suomen Punainen Risti.

Rakennukset nro 23 ja 24, 4-2024-9, Meijerinkatu 6

Rakennus nro 23

Rakennus nro 24

Tontilla on kaksi rakennusta ja peltivarasto. Ne kaikki on rakennettu v. 1954. Ne on suunnitellut Annikki Virtanen. Rakennusten perustat ovat betonia. Rungot ovat betonia, lukuun ottamatta ullakkokerroksia, joiden rungot ovat tiiltä. Julkisivuja peittää kermanvaalea rappaus. Katot ovat satulamallisia ja peltikatteisia. Meijerinkadun puoleinen rakennus, rakennus nro 23, on osaksi yksi- ja osaksi kaksikerroksinen. Lisäksi

Kokkolantien Kiinteistöt Oy omistaa myös viereisen tontin 4-27-7 Myllykatu 15:ssä.

Rakennus nro 26, 4-27-7, Meijerinkatu 15

Rakennus on rakennettu v. 1960. Sen on suunnitellut John Ollil. Rakennuksessa on yksi kerros, kellari ja ullakko. Rakennuksen parusta on betonia, runko teräsbetonia, joka on vuorattu sinisellä ja valkoisella profiloidulla pellillä. Katto on osittain peltikatteinen satulakatto, osittain tasakatto.

Rakennuksen omisti sen valmistumisvaiheessa Vaasan Vaunu ja Traktori. Sama yritys omistaa rakennuksen vieläkin. Yritys vaihtoi omistajaa ja nimensä Kokkolantien Kiinteistöt Oy:ksi v.2003. Yritys osti tontin Vaasan kaupungilta v. 2006. Vaasan Vaunu ja Traktori perustettiin 1950-luvulla. Alkuaikoina yrityksessä olivat osakkaina konsuli Börje Lindeman, rakennusneuvos Aarne Jungerstam ja johtaja Åke Veijola. Auto-Veijolan autoliikkeellä oli aikaisemmin tiloja myös nykyisellä Rinta-Joupin tontilla. Nykyisin autoliike sijaitsee Kokkolantien Kiinteistöt Oy:n tontilla ja on nimeltään SMF-auto. Vuokralaisina kiinteistössä ovat uuniliike, kauneudenhoitola ja Shell-kylmäasema.

Rakennukseen on tehty laajennukset vuosina 1977 ja 1980. Vuonna 1977 tehdyn laajennuksen on suunnitellut Bonns + Bergström Suunnittelu / Bonn. Vuonna 1980 suoritettua laajennuksen on suunnitellut Polyplan. Viime aikoina rakennusta on kunnostettu jatkuvasti. Esimerkiksi ikkunat on uusittu, katto ja julkisivut kunnostettu sekä lämmitysjärjestelmä on uusittu.

Kokkolantien Kiinteistöt Oy omistaa myös viereisen tontin 4-27-6 Meijerinkatu 13:ssa.

Rakennukset nro 27 ja 28, 4-28-5, Rinta-Joupin autoliike, Meijerinkatu 15 B

Rakennus nro 27

Rakennus nro 28

Tontin ensimmäinen rakennus on rakennettu v. 2004. Silloin valmistuivat myyntitilat. Piharakennus, ns. As-siipi valmistui v. 2005. Rakennusten suunnittelija on Arkkitehtitoimisto Aitoaho & Viljanen.

Myymälärakennus on osittain kaksikerroksinen ja siinä on kellari. Perusta on betonia. Rakennukset ovat teräsrunkoisia, päädyt paroc-elementtiä (teräs + villa). Katto on tasakatto, kate huopaa. Rakennukset ovat väriltään teräksenharmaita, julkisivut ovat terästä ja lasia.

Ennen nykyisiä rakennuksia tontilla sijaitsi Rinta-Joupin vanha autoliike vuodesta 1992 lähtien. Sitä ennen tontilla ovat olleet Auto-Veijola, VEHO, Nyholmin kuljetusliike ja Oy Paulig Ab. Oy Paulig Ab rakensi tontille v. 1965.

6. Lähteet

Vaasalaisia teollisuusrakennuksia, Jukka Peltonen, Pohjanmaan museo, Dipro-offset 1988

Kaksipyöräisten vuosisata, Polkupyörä- ja mopediteollisuuden ja –kaupan vaiheet Suomessa, Heikki Kuva, Gummerus Oy Kirjapaino Jyväskylä 1988

Andelslaget Österbottens Kött 25 år, Vaasa Oy:s tryckeri, Vasa 1959

Rakennusinventoinnin opas, Päivi Andersson, Kopijyvä Oy, Jyväskylä 2003, neljäs uusittu painos

Vaasan kaupungin rakennusvalvontaviraston arkisto

Suullisia tietoja antaneet henkilöt:

Mika Koskela, Rengastien Autotarvike Oy
Hudd, Oy Kardan Ab
Kari Viita-Aho, Oy Esso Ab
Peter Ivars, Kiinteistö Oy Vaasan Myllykatu 3
Maija Hirvonen, Hirvonen Invest Oy
Roy Aikkola
Pia Simons, Oy Simons Element Ab
Harri Kultti, Procons Oy
Aarne Österberg, Alfred Eriksson Oy
Leif Enberg, Kiinteistö Oy Myllykatu 15 Fastighets Ab
Stefan Saaristo, Pohjanmaan Liha
Simo Oinonen, Lidl Suomi Oy
Matti Rantanen, Charter Saarela Oy
Anssi-Jukka Kasi, Kiinteistö Oy Vaasan hallit I
Håkan Hjerpe, Håkan Hjerpe Oy
Einar Björklund, Raskone Oy
Kalevi Pastuhov, Pelti- ja Metallityöt om. velj. Pastuhov
Jouni Niemelä, Suomen Rakennustutkimus Oy
Eero Tekoniemi, VP-Tekoniemi Oy
Charles Lindholm
Barbro Haavisto, Vaasan Talotoimi
Seija Pylvänäinen, Vaasan Talotoimi
Ahti Salonen, Vaasan Talotoimi
Pekka Lahti, Vaasan Talotoimi
Ari Styf, Vaasan Talotoimi
Jari Lax, Kokkolantien Kiinteistöt Oy
Ossi Hakola, Rauno Rinta-Jouppi Oy

CLEMETSÖHEM

Some time ago the Vasa newspaper published an article series "Klemetsö Village over 500 Years." In these historic glimpses Clemetsö descendant Erik Österberg left many worthwhile contributions to knowledge of the history of former Clemetsö village. It revealed that Kokkoböle, later Clemetsö village, was a dependant of Nådendals convent in the 1400s. During the 1500s and 1600s village homes were often vacant because the farmers were hit by heavy taxes and outlays for the waging of war by the government. At the end of 1600 and during 1700 Clemetsö was, in many ways, a central place in the former Mustasaari parish. High officials settled down on Clemetsö estate (the place where Vasa's city council is now located) which contains the largest amount of village land. It is known that the mayor and later District Judge Jakob Ross, son-in-law District Judge Jonas Molin, his son mayor Jonas Jonasson Molin, one after the other owned the estate and land on the island during the period 1686-1777. The last named purchased all that the judge owned of the village, that is to say all of Clemetsö and Vasklot, also 7/24 mantal of Hjerpe in Böle village, for a total of 2 mantal (assessment units of land). During this time the land was leased or not cultivated at all.

Around the latter part of 1700, a new time dawned in the history of Clemetsö village. A farmer, juryman Carl Carlsson Åivobäck from Gamlakarleby parish and his four sons, Gabriel, Matts, Carl and Johan were, by purchase of 19 July 1777, the owners of the Clemetsö estate and all the land in seller Krook's possession at the time of purchase. Thereby the family acquired two whole mantal - in this case among other things, an entire village and the land — and an estate which was furnished in manorial style with tapestry and some of the area's first fruit trees in the fruit orchard.

Carl Carlsson Åivobäck probably moved in 1777 or 1778 to his new home at Clemetsö. He was accompanied by his wife Margareta Gabrielsdotter (Närvilä), four sons, one daughter, also at least two son's wives and four grandchildren. Carl Carlsson Åivobäck was thereafter recorded as farmer Carl Carlsson Clemetsöhem, later also with the surname of Clemetsö, of Clemetsöhem homestead No. 1. With the help of his sons and his son-in-law Johan Johansson he put the acreage into useable condition. Clemetsö forests needed care and new land was cleared away where the sea had receded. Around 1780 it seems that Carl Carlsson Clemetsöhem was occupied as a shipbuilding contractor for Vasa city's citizens from his shipyard at Svartöns eastern side.

Both Carl Carlsson Clemetsöhem and his wife had their roots in the former Gamlakarleby parish. Carl descended from the Wargh family which as far back as the 1500's cultivated the former Wargh and later Käckz homestead. His mother belonged to the family of Tylli in the same parish. His wife Margareta Gabrielsdotter Närvilä was also a Karleby resident and, according to unverified information, daughter of juryman Gabriel Närvilä, one of the most influential men in the parish in the early 1700s. Before moving to Clemetsö, Carl Carlsson was a juryman in his home parish and owned Storåivo homestead No. 1 in Åivo village, which explains the name of Åivobäck. He very likely was born and grew up at the Käckz homestead in Kaustar village.

Carl Carlsson Clemetsöhem and his family were residents in Clemetsö village and from them originated the large family later calling themselves Clemetsö, Clemetshem (these names later written with the letter K), also Österberg, Nygren, Sandvik, etc. Carl Carlsson's descendants also lived in other parts of the former Mustasaari parish. At present there are estimated to be 5,000 people in Vasa and the surrounding area. In 1860 when Klemetsö's residents were asked to turn over land inherited from their family in connection with the town transfer, there were about 450 people in Klemetsö, according to a notice in the Vasa newspaper.

The church rector, Dr. Nils Näsman, has put together a genealogical summary of Carl Carlsson Clemetsöhem and his descendants up to about 1860. This summary was published by Vasa's newspaper. From family tables we find that in mid-1800 part of the former Klemetsö descendants transferred from the mother parish to another parish, the foremost parish in the town of Vasa. Because of this the children who were born after moving or transferring unfortunately were not included in the first brief family survey. Perhaps they will be included at a later period up to 1950.

Published in Vasa 1963.

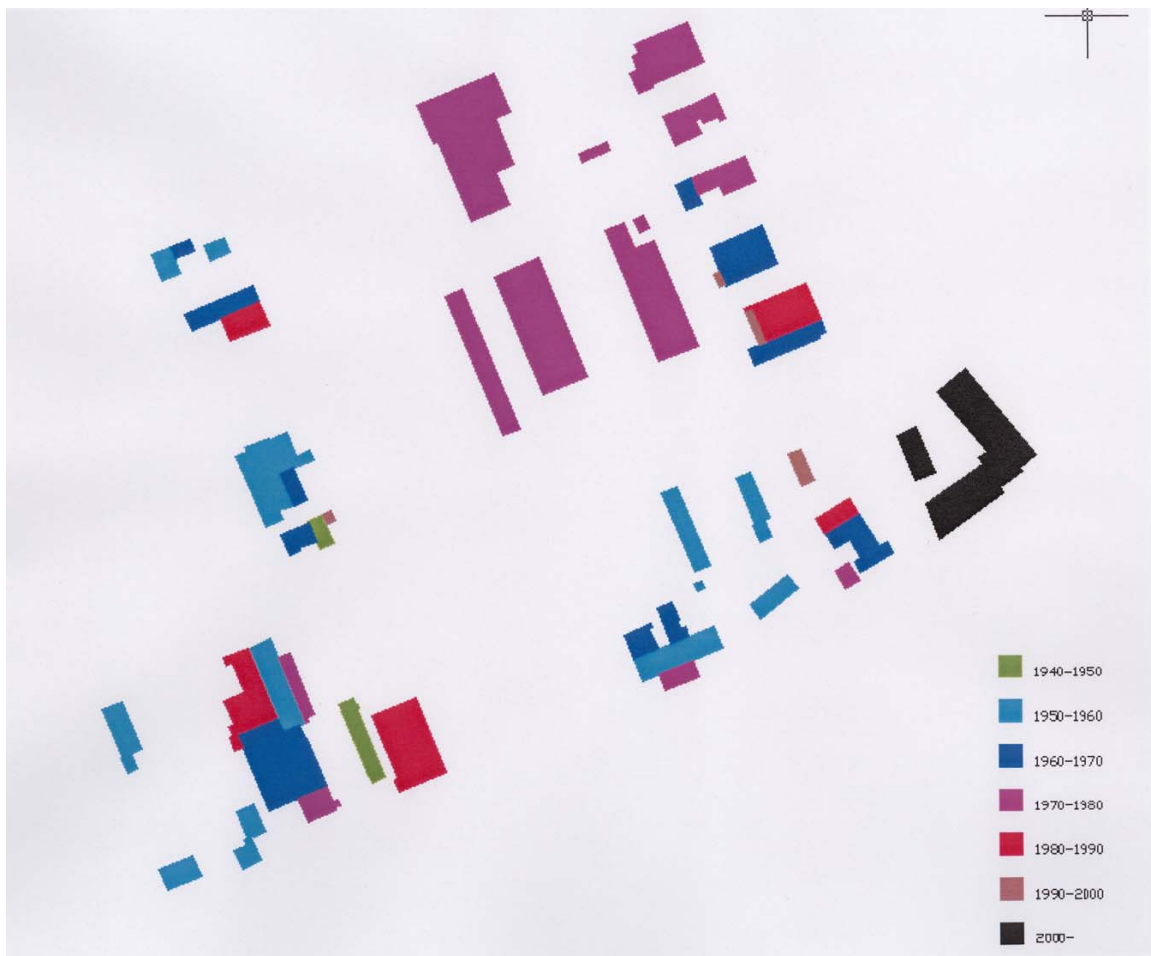
Translated by June Pelo

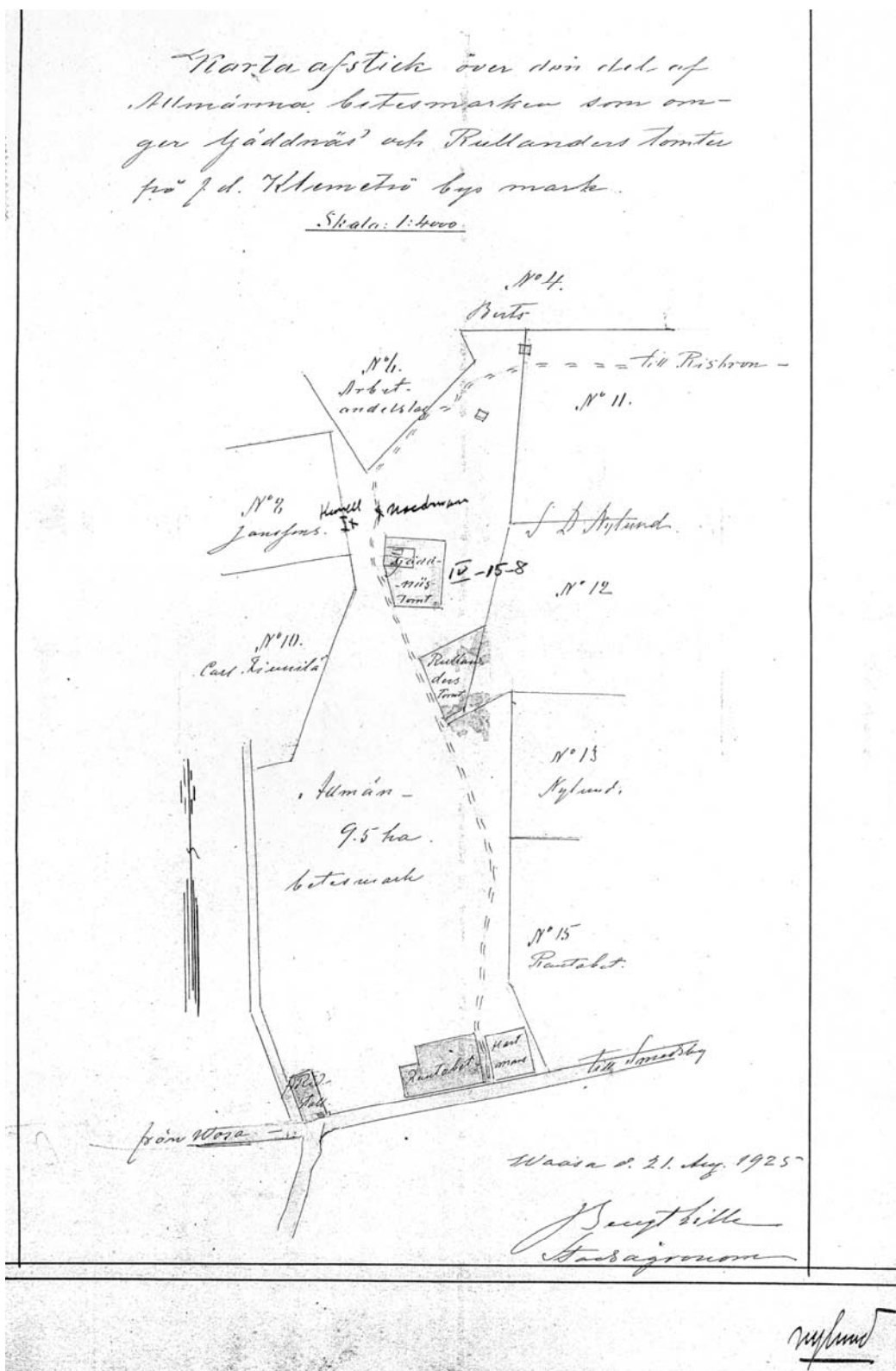
Kartta Klemetilä pohjoinen II (Kaupunkisuunnittelu)

Ilmakuva 2006 (Kaupunkisuunnittelu)

Alueen rakennusten ikäjakauma (Kaupunkisuunnittelu)

Kartta vuodelta 1925. Alue Vaasan Rautabetonilta (Pohjanmaan liha) nykyiselle Myllykadulle päin.

Haldinin autoliike ja korjaamo. Nykyisin paikalla on Olympia-kortteli. Pohjanmaan museon arkisto.

Pohjanmaan lihan uusi rakennus vuodelta 1964. Pohjanmaan museon arkisto.

Pohjanmaan museon aikaisempi lausunto koskien Klemetilä pohjoisen kolmea korttelia.

**PYYDETTY LAUSUNTO ASEMAKAAVAN MUUTOKSESTA KOSKIEN KLEMETILÄ
POHJOISTA 4-13, 1011, 2024 SEKÄ KATU- LIIKENNE JA PUISTOALUEITA**

Asemakaavan muutos koskee kolme korttelia käsittävän alueen linja-autoaseman pohjoispuolella, Sepänkyläntien varrella. Eситetty suunnitelma pohjautuu Arkkitehtitoimisto Aitoaho & Viljasen voittaneeseen kilpailuehdotukseen ”Multiplan”. Alueella on tällä hetkellä eri tyyppistä pienteollisuutta ja pienliiketoimintaa. Alueen rakennuskannan on kaavoitustyön yhteydessä inventoinut suunnittelukilpailun voittanut Arkkitehtitoimisto Aitoaho & Viljanen. Inventointityön pohjalta todetaan, että alueella ei ole rakennustaiteellisesti, historiallisesti tai kaupunkikuvallisesti merkittäviä kohteita. Suunnitelmien mukaan kaikki alueella olevat rakennukset, paitsi Metsäliitto Osuuskunnan rakennus (entinen Turkisteollisuus, Kiinteistö Oy Myllykatu 15) puretaan. Alueelle rakennetaan pääasiallisesti asuntoja, yhteensä noin 1000 kpl ja alueen asukasmääräksi kaavaillaan noin 1500-2000 henkeä. Tavoitteellinen liike- ja toimistotilan kokonaismäärä on n. 15 000 m². Korttelirakenteen lähtökohtana on umpikortteli, jossa 4-5-kerroksiset tiilirakennukset ja valkoiseksi rapatut 9-kerroksiset tornitalot rajaavat korttelien sisälle jääviä korttelipuistoja. Paikoitus hoidetaan pääasiallisesti maanalaisesti.

Lausuntotyön yhteydessä museo haluaa tuoda esille kaksi muodollista seikkaa: Ensiksi, kyseessä olevan alueen rakennuskannan inventoinnin ja arvioinnin on suorittanut sama arkkitehtitoimisto, joka on voittanut korttelien uudisrakentamista koskevan suunnittelukilpailun, mikä ilmeisen intressiristiriidan takia asettaa arvionnit kyseenalaiseen valoon. Onhan olemassa olevien rakennusten purkaminen edellytys voittaneen kilpailuehdotuksen toteutumiselle. Toiseksi olisi ollut toivottavaa, että näin laajamittaisen suunnittelutyön yhteydessä, mieluummin jo sen alkuvaiheessa, Pohjanmaan museo olisi saanut antaa lausunnon alueella mahdollisesti esiintyvistä kulttuurihistoriallisista, rakennustaiteellisista ja kaupunkikuvallisista arvoista.

Tutustuttuaan esitettyyn asemakaavanmuutokseen, museo toteaa seuraavaa: Klemetilä pohjoisen alue on pääasiallisesti rakennettu 1950-luvulla; vanhin rakennus on kuitenkin vuodelta 1945. Teollisuus- ja liiketoiminnan lähtiessä uudelleen käyntiin sotien jälkeen tarvittiin runsaasti uusia kiinteistöjä, joita useimmiten pystytettiin kaupungin laita-alueille, m.m. Klemetilän alueelle. Kyseessä olevat rakennukset edustavatkin ajalleen tyypillistä selkeää rationalistista arkkitehtuuria, jonka peruspiirteitä ovat toimivuus ja klassinen, hillitty muotokieli.

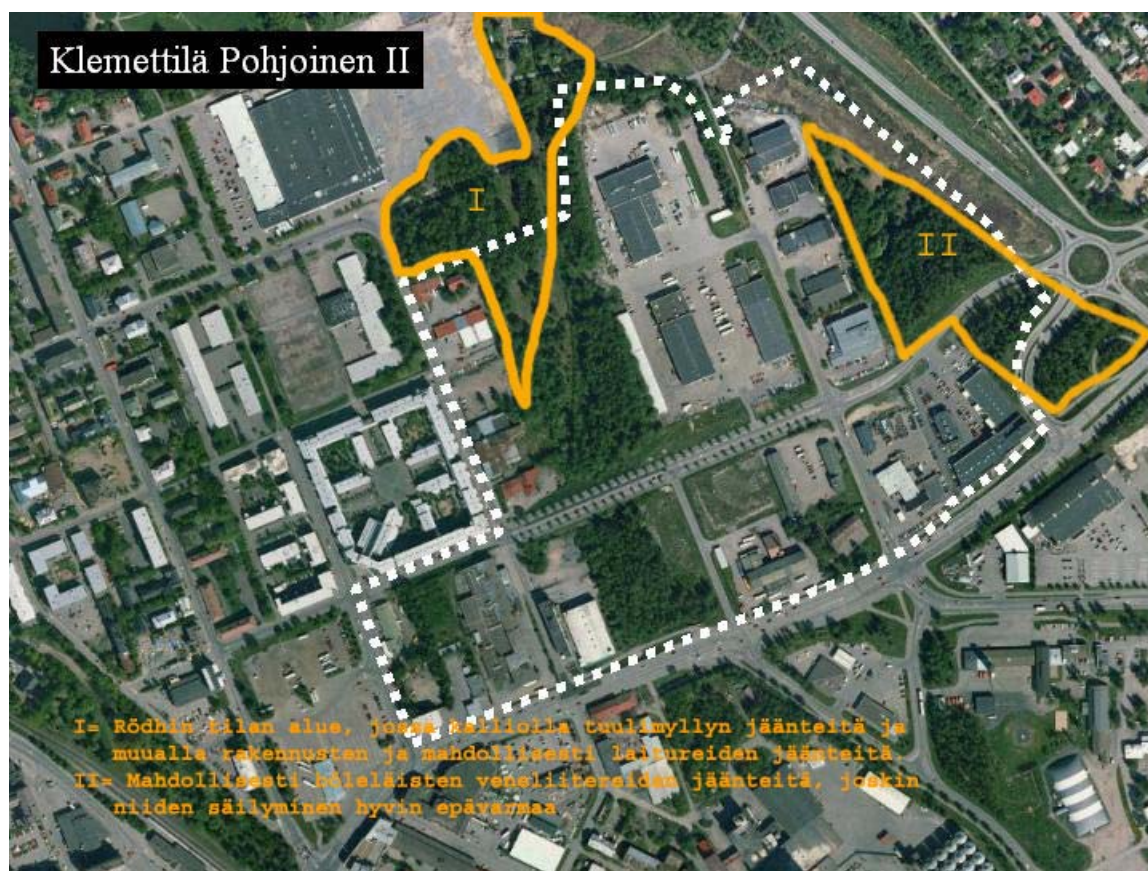
Linja-autotorin laidassa Olympiakadun varrella sijaitsevat **Kiinteistö Oy Olympiakatu 9 (Kardan)** sekä **TB:n Vaasan huoltoasema, Olympiakatu 5-7**, jotka molemmat edustavat 50-luvun niukkaeleistä rationalismia. Rakennusten tyyli on sopusoinnussa siellä tapahtuneen toiminnan kanssa, joka eri lailla liittyi autoilun kasvavaan harjoittamiseen. Suuren aukeaman laidassa rakennuksilla on tärkeä kaupunkikuvallinen sijainti, jossa ne rajaavat korttelia ja antavat sille pienimuotoiset, inhimilliset mittasuhteet. Tyyliiltään ne liittyvät myös hyvin aukeaman keskellä sijaitsevaan linja-autoasemaan sekä toria reunustaviin funkistyyliin rakennuksiin Sepänkyläntien ja Vöyrinkadun varrella.

Pohjanmaan Lihan teurastamorakennus sekä **Milka, Sepänkyläntie 13**, ovat kiinteä osa Vaasan teollisuushistoriaa. Lukuista laajennuksista huolimatta vanha teurastamorakennus on säilynyt ehjänä ja itsenäisenä osana suuressa lihanjalostustehtaan kompleksissa. Rakennus edustaa perinteellistä tiiliteollisuusrakennustyyliä paikallaan muurattuine seinineen ja pieniruutuisine ikkunoineen. Eskin Haldinin vuonna 1950 suunnittelema meijerirakennus sekä asuinrakennus, edustavat taas 50-luvun sopusuhteista, klassistishenkistä teollisuusarkkitehtuuria. Molemmilla teollisuusrakennuksilla on kulttuurihistoriallista merkitystä muistuttamassa tärkeästä

teollisuustoiminnan vaiheesta Vaasassa ja Pohjanmaalla. Milkan kiinteistöillä, jotka sijaitsevat aivan vilkkaasti liikennöidyn Sepänkyläntien varrella, on myös tärkeä maisemallinen merkitys.

Klemetilä pohjoisen alueella sijaitsee myös A. Lepistön vuonna 1945 suunnittelema rakennus **Kiinteistö Oy Myllykatu 15**, joka esitettyjen suunnitelmien mukaan säilytettäisiin. Rakennus, joka on suhteellisen suurikokoinen, edustaa sodan jälkeistä teollisuusrakentamista.

Pohjanmaan museo toteaa siis, että Klemetilä pohjoisen alueella on useita rakennuksia, jotka omaavat kulttuurihistoriallista, rakennustaiteellista ja kaupunkikuvallista arvoa. Suhteellisen nuoren ikänsä johdosta rakennuksia ei ole huomioitu Vaasan kaupungin suorittamissa rakennusperinneselvityksissä, jotka käsittävät vain ennen vuotta 1945 rakennettuja kohteita. Yleisesti voi todeta, että koko sodanjälkeistä rakennuskantaamme uhkaa suuri tuhoutumisen vaara, koska se nuoren ikänsä ja tuttuutensa takia ei juuri saa huomiota osakseen. Merkittäviä kohteita rakennuskulttuuristamme tuhoutuu tällöin helposti. Jokaisella historiallisella ajanjaksolla on kuitenkin oma rakennustapansa, joka kertoo sen ajan yhteiskuntaihanteista, taloudesta, tekniikasta ja elämäntavoista. Vaikka Klemetilä pohjoisen alueen rakennukset ovatkin arkisia käyttörakennuksia, ne ovat myös kaupunkikulttuurin dokumentteja ja paikkakuntaidentiteetin tärkeitä elementtejä. Pohjanmaan museo esittääkin, että yllämainitut rakennuskohteet suojeltaisiin ja että Klemetilä pohjoisen rakentaminen tapahtuisi nykyistä rakennuskantaa täydentämällä.

Ilmakuva 2006 (Kaupunkisuunnittelu). Alueet, joilla on kulttuurihistoriallisia jäänteitä.